

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Π.Μ.Σ. «ΨΥΧΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ»
MSc in Forensic Psychiatry

Οδηγός Σπουδών

2024-2026

Διευθυντής Προγράμματος:

Αθ. Δουζένης, Καθηγητής Ψυχιατρικής-Ψυχοϊατροδικαστικής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ Π.Μ.Σ.	5
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ – ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ Π.Μ.Σ.	6
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ	6
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	7
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ/ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	9
ΠΡΟΣΔΩΚΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ Π.Μ.Σ.....	19
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	22
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	23
ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ	23
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ.....	24
ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	26
ΑΝΑΘΕΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ / ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ Π.Μ.Σ.....	26
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ/Η ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ Π.Μ.Σ.	27

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Ψυχιατροδικαστική είναι μία αναγνωρισμένη υπο-ειδικότητα της ψυχιατρικής και αφορά την φροντίδα των ατόμων με ψυχική διαταραχή τα οποία έχουν διαπράξει παραβατικές πράξεις ή είναι βίαια και επιθετικά και αυτή η συμπεριφορά τους έχει σχέση με την ψυχική τους διαταραχή. Η Ψυχιατροδικαστική λόγω της φύσης του αντικείμενου της που βρίσκεται στον κοινό χώρο ψυχιατρικής και νομικής (Ιατρικής και Δικαίου) δεν μπορεί να ασκηθεί «εν κενώ» και απαιτεί τη συνεργασία και επικοινωνία επιστημόνων και ειδικών από διάφορα γνωστικά πεδία πέραν της Ιατρικής (Ψυχιατρικής-Ψυχιατρικής Παιδιού και Εφήβου) και της Νομικής (Δικαστών, Εισαγγελέων και δικηγόρων). Ψυχολόγοι και νοσηλευτές από τις υπηρεσίες υγείας, αλλά και κοινωνικοί λειτουργοί, κοινωνιολόγοι και εγκληματολόγοι, αλλά και το φυλακτικό προσωπικό πρέπει να συνεισφέρουν έτσι ώστε οι φροντίδα των ψυχικά πασχόντων παραβατών να έχει τα καλύτερα αποτελέσματα για αυτούς αναφορικά με την υγεία τους και μείωση της επικινδυνότητας για αυτούς αλλά και για την κοινωνία έτσι ώστε να υπάρχει ένα αίσθημα ασφάλειας και δικαίου, να μειωθεί το στίγμα της ψυχικής διαταραχής αλλά και να στηριχθούν οι πλέον ευάλωτοι. Η επικοινωνία τόσο διαφορετικών ειδικών που προέρχονται από πολύ διαφορετικά στην προσέγγιση και εκπαίδευση τους πεδία απαιτεί τη δημιουργία μίας κοινής γλώσσας που να επιτρέπει την απρόσκοπτη επικοινωνία των διαφόρων ειδικών προς όφελος της υγείας, της δικαιοσύνης αλλά και της κοινωνικής συνοχής γενικότερα. Η Ψυχιατροδικαστική και το Π.Μ.Σ. «Ψυχιατροδικαστική» αποσκοπούν στην εκπαίδευση και εξειδίκευση επιστημόνων από τα διάφορα γνωστικά πεδία που προαναφέρθηκαν με σκοπό την κατάκτηση της «κοινής» αυτής «γλώσσας».

Σκοπός του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Ψυχιατροδικαστική» της Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών είναι η παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακής εκπαίδευσης και εξειδίκευσης στο ευρύ, αναπτυσσόμενο και διεπιστημονικό αντικείμενο της Ψυχιατροδικαστικής, καθώς και της προαγωγής της έρευνας που σχετίζεται με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ.. Το πρόγραμμα σπουδών θα δώσει στους/στις φοιτητές/ριες/τριες το θεωρητικό και εξειδικευμένο υπόβαθρο σε επίπεδο μεταπτυχιακών σπουδών, καθώς και την κλινική και πρακτική εμπειρία στην

προσέγγιση των θεμάτων, που άπτονται του αντικειμένου του Π.Μ.Σ.. Ειδικότερα, θα εξειδικεύσει επιστήμονες από την ψυχιατρική, την ψυχολογία, τη νομική, τη νοσηλευτική, την κοινωνική εργασία, κ.α. στην προσέγγιση της βίας, επιθετικότητας, παραβατικότητας και της ψυχικής υγείας, στην αναγνώριση, διαχείριση και αντιμετώπιση των φαινομένων αυτών και οι οποίοι θα λειτουργήσουν ως αρωγοί στις δικαστικές υποθέσεις ψυχιατροδικαστικών ασθενών.

Στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών θα συμμετάσχουν εξειδικευμένοι εκπαιδευτές, μέλη ΔΕΠ, ΕΔΙΠ, προσκεκλημένοι εκπαιδευτές, εισηγητές, από Ελλάδα και από εξωτερικό, ειδικοί στο γνωστικό αντικείμενο που καλούνται να διδάξουν και αποτελούν σημαντικούς και αναπόσπαστους αρωγούς στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Ευελπιστούμε ότι οι γνώσεις που θα αποκτηθούν από τους αποφοίτους του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ψυχιατροδικαστική» θα είναι σημαντικές και θα συμβάλλουν στην καθημερινή κλινική πράξη και στην προαγωγή της έρευνας.

Ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ.

Αθανάσιος Δουζένης

Καθηγητής Ψυχιατρικής - Ψυχιατροδικαστικής

Ιατρική Σχολή, Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) «Ψυχιατροδικαστική» λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 υπό την αιγίδα της Ιατρικής Σχολής της Σχολής Επιστημών Υγείας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ Π.Μ.Σ.

Αρμόδια όργανα για τη λειτουργία του Π.Μ.Σ., σύμφωνα με το νόμο 4485/2017, είναι:

- 1. Η Συνέλευση της Σχολής.**
- 2. Ο Διευθυντής του Π.Μ.Σ.:**
Διευθυντής: Αθ. Δουζένης, Καθηγητής Ψυχιατρικής-Ψυχοϊατροδικαστικής
- 3. Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ), η οποία απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:**
  - Ι. Μιχόπουλος, Καθηγητής Ψυχιατρικής
  - Ι. Γιαννοπούλου, Αν. Καθηγήτρια Παιδοψυχιατρικής
  - Ν. Σμυρνής, Καθηγητής Ψυχιατρικής
  - Χ. Σπηλιοπούλου, Καθηγήτρια Ιατροδικαστικής-Τοξικολογίας
- 4. Η Επιτροπή Επιλογής και Αξιολόγησης Μεταπτυχιακών Φοιτητών (ΕΕΑΜΦ), η οποία απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη.**

Το Π.Μ.Σ. «Ψυχιατροδικαστική» υποστηρίζεται από τη Γραμματεία του Προγράμματος και βρίσκεται υπό την επιστασία της Γραμματείας της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ. Η Γραμματεία του Π.Μ.Σ. «Ψυχιατροδικαστική» (γραφείο Μεταπτυχιακού «Ψυχιατροδικαστική») στεγάζεται στον πρώτο όροφο του «Αττικού Κτιρίου» της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ («ΑΚΙΣΑ»), στο Π.Γ.Ν. «Αττικών», Ρίμινι 1, Χαϊδάρι. Τηλέφωνο επικοινωνίας είναι το 210-7462914.

Πληροφορίες σχετικά με το Π.Μ.Σ. «Ψυχιατροδικαστική»:

- Γραμματεία Π.Μ.Σ. «Ψυχιατροδικαστική», «Αττικό Κτίριο» Ιατρικής Σχολής Αθηνών («ΑΚΙΣΑ»), Π.Γ.Ν. «Αττικών», τηλ. 210-7462914.
- Πανεπιστήμιο Αθηνών, Γραμματεία Ιατρικής Σχολής, τηλ. 210-7462032.
- Ιστοσελίδα της Ιατρικής: <https://school.med.uoa.gr/>
- Ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ.: <https://forensicpsychiatry.med.uoa.gr/>

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ – ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ Π.Μ.Σ.

Αντικείμενο του Π.Μ.Σ. «Ψυχιατροδικαστική» είναι η παροχή εκπαίδευσης σε μεταπτυχιακούς φοιτητές/ριες, έτσι ώστε να αποκτήσουν ένα ισχυρό επιστημονικό υπόβαθρο, εμπειρία και τεχνογνωσία σε μια ιδιαίτερα δυναμική περιοχή της σύγχρονης επιστήμης όπως είναι η Ψυχιατροδικαστική.

Οι βασικοί σκοποί του Π.Μ.Σ. είναι οι εξής:

- Παροχή γνώσης στην Ψυχιατροδικαστική (με στοιχεία Ψυχιατρικής, Παιδοψυχιατρικής, Ψυχολογίας, Νοσηλευτικής, Νομικής, Ιατροδικαστικής, Ηθικής και Δεοντολογίας, Κοινωνικής Επανάταξης και Αποκατάστασης, Μεθοδολογίας Έρευνας).
- Απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων στην αξιολόγηση, τη φροντίδα, τον έλεγχο και τη διαχείριση της επικινδυνότητας ή/και των βίαιων συμπεριφορών ψυχικά πασχόντων ατόμων. Επιπλέον, παροχή γνώσεων προκειμένου οι απόφοιτοι να έχουν τις απαραίτητες δεξιότητες, ώστε να λειτουργήσουν ως υψηλού επιπέδου Ψυχιατροδικαστές, ειδικοί πραγματογνώμονες και τεχνικοί σύμβουλοι σε δικαστικές διαδικασίες και νομικές υποθέσεις και στην φροντίδα και διαχείριση ψυχικά πασχόντων παραβατών.
- Δημιουργία επιστημόνων με τις απαιτούμενες δεξιότητες για επιτυχή σταδιοδρομία στον ιδιωτικό, δημόσιο και ακαδημαϊκό τομέα.
- Δημιουργία επιστημόνων για υψηλού επιπέδου στελέχωση των ψυχιατροδικαστικών δομών που θα αναπτυχθούν υποχρεωτικά στην Ελλάδα (και λόγω συμβατικών υποχρεώσεων με την ΕΕ).

Το Π.Μ.Σ. οδηγεί στην απονομή «Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών» (ΔΜΣ) στην «Ψυχιατροδικαστική» μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών και με βάση το πρόγραμμα σπουδών. Το πρόγραμμα απαιτεί πλήρη φοίτηση και μπορεί να οδηγήσει τον κάτοχό του στην εκπόνηση διδακτορικής διατριβής με θέμα συναφές με την Ψυχιατροδικαστική Επιστήμη.

Οι τίτλοι απονέμονται από την Ιατρική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο Π.Μ.Σ. που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ), ορίζεται σε **τέσσερα (4)** ακαδημαϊκά εξάμηνα.

Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών ορίζεται σε **έξι (6)** ακαδημαϊκά εξάμηνα. Ο χρόνος αυτός ορίζεται, υπό προϋποθέσεις (λόγοι υγείας, κύηση ή λοχεία, επαγγελματικοί λόγοι, ολοκλήρωση πειραμάτων στις ερευνητικές διπλωματικές εργασίες), έπειτα από αίτηση του μεταπτυχιακού φοιτητή,

αιτιολογημένη απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής (ΣΕ) και έγκριση από τη Συνέλευση.

Ο/Η μεταπτυχιακός/ή φοιτητές/ρια με αίτησή του μπορεί να ζητήσει αιτιολογημένα αναστολή φοίτησης, η οποία δεν υπερβαίνει τα δύο συνεχόμενα εξάμηνα και δεν είναι μικρότερη του ενός εξαμήνου. Η άδεια χορηγείται με απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής για αποδεδειγμένα σοβαρούς λόγους μόνο μία φορά.

Άδεια αναστολής φοίτησης περισσότερο από δύο ακαδημαϊκά εξάμηνα μπορεί να χορηγηθεί μόνο σε περιπτώσεις παρατεταμένης ασθένειας που πιστοποιείται από δημόσιο φορέα.

Τα εξάμηνα αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρούνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης.

Ο/Η φοιτητές/ρια ο οποίος θα επαναλάβει τη φοίτησή του, είναι υποχρεωμένος να παρακολουθήσει όλα τα μαθήματα, πρακτικές ασκήσεις κλπ, στα οποία δεν είχε αξιολογηθεί επιτυχώς πριν την αναστολή της φοίτησής του. Ο μεταπτυχιακός φοιτητές/ρια ο οποίος λαμβάνει έγκριση αναστολής φοίτησης, όταν επαναλάβει την φοίτησή του, εξακολουθεί να υπάγεται στο καθεστώς φοίτησης του χρόνου εγγραφής του ως μεταπτυχιακού φοιτητή.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το Π.Μ.Σ. ξεκινά το χειμερινό εξάμηνο εκάστου δεύτερου ακαδημαϊκού έτους.

Τα μαθήματα του Π.Μ.Σ. «Ψυχιατροδικαστική» πραγματοποιούνται στο **Αμφιθέατρο 5, κάθε Τρίτη και Πέμπτη 15:00-19:00, στο κτίριο «ΑΚΙΣΑ»** του ΕΚΠΑ, το οποίο βρίσκεται στο ΠΓΝ «ΑΤΤΙΚΟΝ» (Ρίμνι 1, Χαϊδάρι).

Για την απόκτηση του ΔΜΣ, απαιτούνται συνολικά **εκατόν είκοσι (120)** πιστωτικές μονάδες (ECTS).

Η διδασκαλία των μαθημάτων πραγματοποιείται διά ζώσης. Σε έκτακτες περιπτώσεις τα μαθήματα μπορούν να πραγματοποιούνται εξ αποστάσεως σε ποσοστό έως 35% (Φ.Ε.Κ. 1079/Β'/28.02.2023).

Κατά τη διάρκεια των σπουδών, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/ριες υποχρεούνται σε παρακολούθηση και επιτυχή εξέταση μεταπτυχιακών μαθημάτων, πρακτική άσκηση, ερευνητική απασχόληση και συγγραφή επιστημονικών εργασιών καθώς και σε εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, συγκεντρώνοντας με αυτόν τον τρόπο, πέραν της μελέτης, **120 ECTS**.

Το πρόγραμμα των μαθημάτων διαμορφώνεται ως εξής:

	ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Α. Εξάμηνο	ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ	5
	ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ	5

	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΨΥΧ.ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ- ΒΙΟΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ	5
	ΨΥΧΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ	2
	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ	2
	ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	7
	ΝΕΥΡΟΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	2
	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	2
	ΣΥΝΟΛΟ	30
Β. Εξάμηνο	ΗΘΙΚΗ: ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ	7
	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ	8
	ΒΙΑ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΕΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	5
	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ- ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΒΙΑΣ	2
	ΒΙΑ - ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	4
	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ - ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΒΙΑΣ	4
	ΣΥΝΟΛΟ	30
Γ. Εξάμηνο	ΨΥΧΙΚΗ ΝΟΣΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	7
	ΑΛΛΕΣ ΨΥΧΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ- ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ	2
	ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ	2
	ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	5
	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	2
	ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑ	5
	ΨΥΧΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ	5
	ΠΡΟΣΠΟΙΗΣΗ-ΥΠΟΚΡΙΣΗ	2
	ΣΥΝΟΛΟ	30
Δ. Εξάμηνο	ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΗ	7
	ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ	3
	ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΗ	5

	ΨΥΧΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ	
	ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	15
	ΣΥΝΟΛΟ	30
	ΣΥΝΟΛΟ	120

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ/ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Παρακάτω γίνεται περιγραφή του κάθε μαθήματος που περιλαμβάνεται στο Πρόγραμμα:

Α΄ Εξάμηνο

Οι φοιτητές/ριες του Π.Μ.Σ. προέρχονται από διαφορετικές επιστήμες όπως νομική, επιστήμες υγείας, εγκληματολογία, κοινωνιολογία, κοινωνική εργασία κ.ά. το οποίο συνεπάγεται ότι είναι απαραίτητο στο πρώτο εξάμηνο των σπουδών τους να αποκτήσουν ένα «ελάχιστο» κοινών γνώσεων νομικής και ψυχιατρικής που να επιτρέπει την κατοχή μίας «κοινής βάσης» γνώσεων γενικότερα ευοδώνοντας την απρόσκοπτη επικοινωνία μεταξύ φοιτητών και διδασκόντων.

1) Δίκαιο και Δικαιοσύνη:

Το μάθημα στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών (ιδίως αυτών χωρίς υπόβαθρο γνώσεων νομικής) με το δίκαιο και τη δικαιοσύνη. Στο πλαίσιο του μαθήματος αναπτύσσεται η έννοια του δικαίου και της δικαιοσύνης και πραγματοποιείται η ιστορική αναδρομή σχετικά με το δίκαιο και τη δικαιοσύνη. Οι φοιτητές/ριες θα γνωρίσουν τη στοιχειώδη διάκριση των κλάδων Δικαίου και θα αναλύουν τα στοιχεία της δίκης. Το μάθημα περιλαμβάνει επίσης την ανάλυση του συστήματος απονομής δικαιοσύνης και την εξοικείωση με τα στοιχεία της μεθοδολογίας δικαίου.

2) Δικαστήρια και Θεσμοί:

Το μάθημα «Δικαστήρια και Θεσμοί» αποσκοπεί στην παροχή γνώσεων που θα βοηθήσουν τους φοιτητές/ριες να κατανοήσουν τα στοιχεία του Δικαίου, της Δικαιοσύνης, των Δικαστηρίων και των Θεσμών και τη συμβολή της εγκληματολογικής επιστήμης. Το μάθημα στοχεύει στην κατανόηση των αρχών του Συνταγματικού Δικαίου, του Ποινικού Δικαίου και της Εγκληματολογικής Επιστήμης.

Στο πλαίσιο του μαθήματος αναλύονται τα στοιχεία συνταγματικού δικαίου, αναπτύσσονται τα στοιχεία αστικού δικαίου και ποινικού δικαίου. Επιπλέον, αναλύονται οι δικονομικές αρχές και γίνεται μια εισαγωγή στις αρχές της Εγκληματολογίας. Επιπλέον, στόχος είναι η κατάκτηση γνώσεων και η καλλιέργεια των αναγκαίων δεξιοτήτων των φοιτητών στους τομείς της εφαρμοσμένης εγκληματολογίας στην απονομή της δικαιοσύνης.

3) Κατάταξη ψυχικών διαταραχών-Βιοψυχοκοινωνικό μοντέλο:

Μετά την εισαγωγή και την εξοικείωση με σημαντικές βασικές νομικές και εγκληματολογικές έννοιες και αρχές, το μάθημα αυτό στοχεύει αρχικά στην ενημέρωση των φοιτητών στην ιστορική εξέλιξη της ψυχιατρικής. Στη συνέχεια, επικεντρώνεται στην κατανόηση της σημασίας και εκμάθησης της κατάταξης των ψυχικών νόσων, των συστημάτων με βάση τα οποία κατατάσσονται και τη χρησιμότητα της ταξινόμησης.

Συγχρόνως στοχεύει στην ολοκληρωμένη κατανόηση της ανάπτυξης του Βιοψυχοκοινωνικού μοντέλου, της σημασίας του και της εφαρμογής του στην πράξη. Περαιτέρω, αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών στην εφαρμογή της ψυχιατρικής συνέντευξης, ενώ παράλληλα θέτονται τα στοιχεία που αξιολογούνται κατά τη λήψη του ψυχιατρικού ιστορικού. Αντίστοιχα, περιλαμβάνεται η εξοικείωση με την παιδοψυχιατρική συνέντευξη και αξιολογείται το παιδοψυχιατρικό ιστορικό.

4) Ψυχικές λειτουργίες:

Το μάθημα αποσκοπεί στην παροχή γνώσεων που θα βοηθήσουν τους φοιτητές/ριες να κατανοήσουν τις ψυχικές λειτουργίες και τις διαταραχές που αναπτύσσονται.

Στο πλαίσιο του μαθήματος στόχος είναι η απόκτηση του θεωρητικού υποβάθρου της αναγνώρισης των διαφόρων ψυχικών λειτουργιών, των χαρακτηριστικών τους, του ρόλου και της σημασίας τους. Εν συνεχεία, το μάθημα επικεντρώνεται στην κατανόηση των διαταραχών των ψυχικών λειτουργιών. Το μάθημα επιδιώκει οι φοιτητές/ριες να αποκτήσουν την απαραίτητη εκπαίδευση, ώστε να αξιολογούν το πως οι ψυχικές λειτουργίες επηρεάζονται στα άτομα με ψυχοπαθολογία. Επιπλέον, στόχος του μαθήματος είναι να αξιολογούν οι φοιτητές/ριες την επίδραση των διαταραχών στις ψυχικές λειτουργίες στην εμφάνιση δυσκολιών στην καθημερινότητα, με απώτερο σκοπό την κατάλληλη υποστήριξη των πασχόντων ατόμων.

5) Αναπτυξιακές θεωρίες:

Το μάθημα αποσκοπεί στην απόκτηση των γνώσεων εκείνων που θα βοηθήσουν τους φοιτητές/ριες στην κατανόηση της ανάπτυξης του ανθρώπου, μέσα από τις πιο βασικές θεωρίες που υπάρχουν καθώς και στην αναγνώριση και εξήγηση του τρόπου συμπεριφοράς μέσω των θεωριών αυτών.

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα αναπτυχθούν οι θεωρίες ανάπτυξης των Piaget, Freud, Erikson, Bowlby. Στόχος είναι η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο η γνωστική, γλωσσική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη συμβαίνει στις διάφορες ηλικιακές φάσεις, βρεφική, προσχολική, σχολική και εφηβική ηλικία.

Το μάθημα στοχεύει επίσης αρχικά στην εξοικείωση και στη συνέχεια στην κατανόηση της θεωρία του Νου, ώστε οι φοιτητές/ριες να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με το πως το άτομο αποδίδει στον εαυτό και στους άλλους νοητικές καταστάσεις, όπως πεποιθήσεις, επιθυμίες, προθέσεις, προσδοκίες και συναισθήματα, και να τις χρησιμοποιεί στην πρόβλεψη και ερμηνεία της συμπεριφοράς των άλλων.

Ακόμη, το μάθημα περιλαμβάνει την ανάπτυξη της θεωρίας της ηθολογίας, ως σημαντικής θεωρίας τόσο για την κατανόηση της ανάπτυξης του ατόμου, όσο και της επιθετικής συμπεριφοράς.

6) Θεωρίες για την ανθρώπινη συμπεριφορά:

Η ενότητα αυτή αποσκοπεί στην κατανόηση των θεωριών της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Στοχεύει στην εισαγωγή και εξοικείωση των φοιτητών με τις βασικές θεωρίες της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Αναπτύσσονται οι συμπεριφορικές, γνωσιακές, ψυχαναλυτικές και συστημικές θεωρίες, που θα επιτρέψουν τους φοιτητές/ριες στο να αναγνωρίζουν το θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο κινούνται οι διάφορες συμπεριφορικές αναλύσεις, τις διαφορές αυτών των θεωριών και την σημασία τους στην προσέγγιση της μελέτης, αλλά και του τρόπου που προσεγγίζουν την ανθρώπινη συμπεριφορά.

Επιπλέον, στόχος του μαθήματος είναι η εκμάθηση των θεωριών προσωπικότητας και ο τρόπος με τον οποίο εξηγούν και περιγράφουν την ανάπτυξη της προσωπικότητας.

Τέλος, στόχος του μαθήματος είναι η γνώση και κατανόηση της ανάπτυξης της ανθρώπινης συμπεριφοράς και προσωπικότητας, η σύνδεση της και η σχέση της με την ανάπτυξη της παραβατικής συμπεριφοράς και πως αυτή εξελίσσεται στον πληθυσμό των ατόμων με εγκληματική συμπεριφορά και ψυχική διαταραχή.

7) Νευροεπιστήμες:

Το μάθημα αποσκοπεί στην παροχή γνώσεων που θα βοηθήσουν τους φοιτητές/ριες να κατανοήσουν τη συμβολή των νευροεπιστημών στη μελέτη και κατανόηση των διαταραχών νόησης και συμπεριφοράς στην ανάπτυξη της επιθετικότητας.

Το μάθημα περιλαμβάνει τη γνωριμία των φοιτητών με τις νευροεπιστήμες. Αναπτύσσονται τα θεμελιώδη στοιχεία των νευροεπιστημών, η ανάπτυξη του κεντρικού νευρικού συστήματος και η λειτουργική ανατομία των διαταραχών νόησης και συμπεριφοράς. Επιπλέον, στοχεύει στην κατανόηση και την απόκτηση γνώσεων σχετικά με τη νευροβιολογία της επιθετικότητας, γνώσεις απαραίτητες για να έχουν τα εφόδια να αναλύουν την συμπεριφορά ατόμων που είναι βίαια και να κατανοούν τους παραβατικούς, επιθετικούς ή βίαιους ψυχιατρικούς ασθενείς, με απώτερο στόχο την παροχή της ορθής φροντίδας και αντιμετώπισης, αλλά και της λήψης μέτρων για τη μείωση της επιθετικότητας .

8) Μεθοδολογία έρευνας:

Στόχος του μαθήματος είναι η απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που αφορούν τον σχεδιασμό και υλοποίηση ερευνητικής μελέτης. Περαιτέρω το μάθημα στοχεύει στην κατανόηση και εφαρμογή της μεθοδολογίας της έρευνας και των αρχών της βιοστατιστικής στην εκπόνηση ερευνητικών μελετών.

Στο μάθημα επιδιώκεται η εξοικείωση των φοιτητών με τον σχεδιασμό της ερευνητικής μελέτης, τις παραμέτρους που χρειάζεται να αξιολογεί και να συμπεριλαμβάνει στη μελέτη του.

Οι φοιτητές/ριες εκπαιδεύονται στους τρόπους αναζήτησης της σχετικής βιβλιογραφίας για το υπό μελέτη θέμα τους, τεκμηριώνοντας με κριτικό τρόπο την επιλογή της βιβλιογραφίας, που θα υποστηρίξει το προς μελέτη θέμα.

Επιπλέον, οι φοιτητές/ριες εκπαιδεύονται στον τρόπο που πρέπει να προσεγγίζουν την πραγματοποίηση της συστηματικής ανασκόπησης και μετα-ανάλυσης. Συγχρόνως, μέσα από την ύλη του μαθήματος αυτού οι φοιτητές/ριες εκπαιδεύονται στα στάδια που πρέπει να συμπεριλαμβάνονται σε μία ερευνητική μελέτη, στην τεκμηρίωση του σκοπού της μελέτης, στην ανάπτυξη των ερευνητικών υποθέσεων, στην επιλογή πραγματοποίησης ποσοτικής ή ποιοτικής ερευνητικής μελέτης ή συνδυασμό ποσοτικής και ποιοτικής, στη δειγματοληψία, στις μεθόδους συλλογής του δείγματος, στη χρήση ψυχομετρικών εργαλείων και στη στατιστική επεξεργασία και ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

Το μάθημα αυτό σκοπό έχει την ενδυνάμωση των φοιτητών προκειμένου να πραγματοποιήσουν ερευνητικές μελέτες στην ψυχιατρική και τις επιστήμες υγείας.

Ειδικότερα, οι φοιτητές/ριες θα προσεγγίζουν θέματα που άπτονται του αντικείμενου της ψυχιατροδικαστικής, χρησιμοποιώντας τον κατάλληλο σχεδιασμό ερευνητικών μελετών και την επιλογή της κατάλληλης μεθοδολογίας προκειμένου να απαντηθεί το ερευνητικό ερώτημα.

Β' Εξάμηνο

1) Ηθική: Εφαρμοσμένη Φιλοσοφία:

Η ύλη του μαθήματος αυτού στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με θέματα που άπτονται στην ηθική φιλοσοφία, αλλά και την ευαισθητοποίησή τους για τη σύνδεση των βασικών αυτών αρχών με την καθημερινή κλινική πρακτική.

Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές/ριες θα εμβαθύνουν στις αρχές της αριστοτέλειας ηθικής, αλλά και της βιοηθικής και θα κατανοήσουν τη σημασία να τις εφαρμόζουν στο επαγγελματικό τους πεδίο με συγκεκριμένα παραδείγματα. Η ύλη του μαθήματος θα συμβάλλει στην εφαρμογή της ηθικής επιχειρηματολογίας και θα προσεγγίζει και θα τεκμηριώνει την εφαρμογή των βασικών θεωριών στα πεδία που δρα. Τέλος, το μάθημα αυτό στοχεύει στην επίταση της ευαισθητοποίησης των φοιτητών για την έννοια του στίγματος και των συνεπειών του στους ψυχιατρικούς και ψυχιατροδικαστικούς ασθενείς. Οι φοιτητές/ριες θα αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες για την αναγνώριση κατ' αρχάς και στη συνέχεια για την αντιμετώπιση και καταπολέμηση του στίγματος.

2) Πρακτική Ηθική και Δεοντολογία:

Το μάθημα αυτό στοχεύει στην απόκτηση γνώσεων σχετικά με τα ζητήματα Ηθικής και Δεοντολογίας, που αφορούν στην Ψυχιατρική, στην Ψυχοθεραπεία, στην Παιδοψυχιατρική και στην Ψυχογηριατρική, με έμφαση όμως στην Ψυχιατροδικαστική. Οι φοιτητές/ριες θα αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες για να εφαρμόζουν τις αρχές και τη δεοντολογία στους χώρους εργασίας τους ή στο να εκπονούν ερευνητικές μελέτες ακολουθώντας, έχοντας ως γνώμονα τις αρχές και τη δεοντολογία που πρεσβεύει η επιστήμη τους. Θα είναι σε θέση να αντιληφθούν τις ηθικές και δεοντολογικές δυσκολίες στην επαγγελματική τους ζωή και να χειρίζονται τις αντιμετωπίζοντας με επάρκεια

3) Βία και Θεωρίες Επιθετικότητας:

Το μάθημα αποσκοπεί στην παροχή γνώσεων που θα βοηθήσουν τους φοιτητές/ριες να κατανοήσουν βασικές θεωρίες για τη βία και την επιθετικότητα, η οποία έχει άμεση σχέση με την Ψυχιατροδικαστική.

Πιο συγκεκριμένα, θα τεθούν οι ορισμοί και οι εννοιολογικές προσεγγίσεις που αφορούν τη βία και την επιθετικότητα, ενώ οι φοιτητές/ριες θα κατανοήσουν τις διάφορες κατατάξεις βίας και επιθετικότητας. Εν συνεχεία, θα γνωρίσουν τα εργαλεία μέτρησης της βίας και της επιθετικότητας και θα αποκτήσουν δεξιότητες σχετικά με τη χρήση και την εφαρμογή τους στην ψυχιατρική και ψυχολογική αξιολόγηση ψυχιατρικών και ψυχιατροδικαστικών ασθενών, με στόχο την καλύτερη κατανόηση της ψυχοπαθολογίας, της προσωπικότητας, της νοημοσύνης τους και με απώτερο σκοπό την καλύτερη αντιμετώπιση και υποστήριξή τους και τη μείωση της βίας και επιθετικότητας στα περιβάλλοντα που διαβιούν οι Ψυχιατροδικαστικοί ασθενείς (είτε αυτά είναι κλειστά, όπως τα καταστήματα κράτησης είτε στην κοινότητα.

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα αναλυθούν επίσης οι διάφορες προσεγγίσεις της βίας και της επιθετικότητας, όπως η ψυχαναλυτική προσέγγιση, η νευροβιολογική προσέγγιση και ο ρόλος της γενετικής προδιάθεσης και της κληρονομικότητας στην βία και την επιθετικότητα, ώστε οι φοιτητές/ριες να κατανοήσουν επαρκώς και να έχουν ολοκληρωμένη γνώση των θεωριών για την αντιμετώπιση της βίας και της επιθετικής συμπεριφοράς και να είναι σε θέση να συλλέξουν στοιχεία για αυτήν στα περιστατικά που διαχειρίζονται.

4) Κοινωνιολογική-Εγκληματολογική θεώρηση βίας:

Ο στόχος του μαθήματος είναι η κατανόηση των μορφών βίας υπό το πρίσμα μιας κοινωνιολογικής και εγκληματολογικής θεώρησης.

Το περιεχόμενο του μαθήματος περιλαμβάνει την κατανόηση των διαστάσεων του εγκλήματος, της διαπροσωπικής βίας, της συλλογικής βίας, με ειδική αναφορά στην σεξουαλική βία είτε πρόκειται για αυθόρμητη βία και εγκληματικότητα είτε για οργανωμένη. Περαιτέρω, αναλύεται η έννοια της κοινωνικής βίας, της βίας του πολιτικού ακτιβισμού και των οργανωμένων οπαδών, των παράνομων πολιτικών οργανώσεων, του οργανωμένου εγκλήματος και της μαζικής βίας και της εμφάνισης της τρομοκρατίας, καθώς και της κρατικής βίας.

Το μάθημα αυτό δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές/ριες να εξοικειωθούν με την αξιολόγηση και ανάλυση διαφόρων μορφών βίας και να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες εφαρμογής των γνώσεων αυτών στο πεδίο της εργασίας τους. Η κοινωνιολογική - εγκληματολογική θεώρηση της βίας βοηθά περαιτέρω την αναγνώριση και εδραίωση του βιο-ψυχο-κοινωνικού μοντέλου στο πεδίο της Ψυχιατροδικαστικής.

5) Βία-Ιατροδικαστικά δεδομένα:

Το μάθημα θέτει ως στόχο την εξοικείωση των φοιτητών στην ανίχνευση εγκλημάτων και βίας, γνωρίζοντας και χρησιμοποιώντας τα ιατροδικαστικά και τοξικολογικά ευρήματα.

Παράλληλα στοχεύει στην κατάκτηση των απαραίτητων γνώσεων και στην καλλιέργεια των αναγκαίων δεξιοτήτων ώστε οι φοιτητές/ριες να έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες που συλλέγουν από το πρόσθετο ιατροδικαστικό υλικό, τοξικολογικές εξετάσεις, κ.α. στην αξιολόγηση των ασθενών με σκοπό τη συγγραφή ψυχιατρικής – ψυχολογικής πραγματογνωμοσύνης, στις περιπτώσεις που υπάρχει εμπλοκή με το νόμο.

Ακόμη, οι φοιτητές/ριες θα αποκτήσουν γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες που θα τους επιτρέπουν να εντοπίζουν και να αξιολογούν τις περιπτώσεις κακοποίησης με θύματα ενήλικες ή ανηλίκους, ακόμη και ζώα.

Επιπρόσθετα, οι γνώσεις που θα αποκομίσουν οι φοιτητές/ριες από το συγκεκριμένο μάθημα, θα τους δώσουν τη δυνατότητα να αξιολογούν τα ευρήματα μιας ιατροδικαστικής έκθεσης με επιστημονικό τρόπο, χρησιμοποιώντας και την κριτική τους σκέψη.

6) Διαχείριση-Αντιμετώπιση βίας:

Το μάθημα στοχεύει στην παροχή γνώσεων για τη διαχείριση και την αντιμετώπιση της βίας με ιδιαίτερη έμφαση στην ενδοοικογενειακή βία. Στόχος είναι οι φοιτητές/ριες να κατανοήσουν τις διαστάσεις του φαινομένου και να δράσουν διεπιστημονικά για την αντιμετώπισή του.

Στην ύλη του μαθήματος, συμπεριλαμβάνεται επίσης η εξοικείωση με την έννοια του Profiling – Σκιαγράφηση προφίλ δράστη, η σημασία και η συμβολή του στην ανίχνευση των δραστών εγκληματικών πράξεων, καθώς και σημασία του στην προσέγγιση του φαινομένου της τρομοκρατίας και την αντιμετώπιση της.

Επίσης, αναλύονται οι τρόποι αντιμετώπισης και διαχείρισης της βίας σε εξεγέρσεις και συγκρούσεις. Οι φοιτητές/ριες θα αποκτήσουν εκείνες τις γνώσεις και τις δεξιότητες που θα ενισχύσουν την επαγγελματική τους ιδιότητα και θα συμβάλλουν στην αντιμετώπιση τέτοιων φαινομένων.

Ακόμη, θέτεται ως στόχος να αποκτήσουν γνώσεις οι φοιτητές/ριες για το πως διαχειρίζεται η βία εντός φυλακής και δη για τους ψυχιατροδικαστικούς ασθενείς, όπως και για το ρόλο της αστυνομίας στη διαχείριση της βίας εντός και εκτός φυλακής.

Στο πλαίσιο του μαθήματος αναδεικνύεται η σημασία της διαχείρισης της βίας στο πλαίσιο Ψυχιατρικής Κλινικής: καθηλώσεις, κλινοστατισμός, φαρμακοθεραπεία, ενώ δίνονται όλες οι απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που θα βοηθήσουν τους επαγγελματίες ψυχικής υγείας να εφαρμόζουν πρωτόκολλα αντιμετώπισης της βίας σε ψυχιατρικό πλαίσιο, προλαμβάνοντας εγκαίρως περιπτώσεις εκδήλωσης επιθετικής και βίαιης συμπεριφοράς των ασθενών εντός ψυχιατρικής κλινικής.

Γ' Εξάμηνο

1) Ψυχική νόσος και παραβατικότητα:

Το μάθημα επιδιώκει να εκπαιδεύσει τους φοιτητές/ριες στη σύνδεση της ψυχικής νόσου με την παραβατικότητα. Αναλύονται διεξοδικά οι ψυχικές διαταραχές και αναδεικνύεται η συσχέτισή τους με την επιθετικότητα, την παραβατικότητα και την εγκληματική συμπεριφορά. Πιο συγκεκριμένα, το μάθημα περιλαμβάνει τη σύνδεση των συναισθηματικών διαταραχών με την παραβατικότητα και ειδικά της διπολικής διαταραχής και της κατάθλιψης. Τη σύνδεση των διαταραχών αυτών με συγκεκριμένες εγκληματικές πράξεις, όπως κλεπτομανία, αλλά και με εγκλήματα, όπως παιδοκτονία.

Γίνεται ιδιαίτερη ανάλυση επίσης της σύνδεσης μεταξύ σχιζοφρένειας και παραβατικότητας / εγκληματικής συμπεριφοράς. Ενώ τίθεται το ζήτημα του καταλογισμού της πράξης σε περιπτώσεις εγκλημάτων, καθώς επίσης αναδεικνύονται και τα συμπτώματα εκείνα της σχιζοφρένειας (θετικά-αρνητικά συμπτώματα), τα οποία αφορούν τον καταλογισμό.

Το μάθημα στοχεύει στην κατανόηση της συσχέτισης μεταξύ επιθετικής και βίαιης συμπεριφοράς και ύπαρξης ψυχιατρικής διαταραχής. Οι φοιτητές/ριες θα αποκτήσουν γνώσεις που θα εφαρμόζουν στο επαγγελματικό τους πεδίο κατά την αξιολόγηση των ψυχιατρικών ασθενών και τη δόμηση πραγματογνωμοσύνης για τους ασθενείς αυτούς, για την ανάδειξη της επίδρασης της διαταραχής στην πραγματοποίηση της όποιας εγκληματικής πράξης.

2) Άλλες ψυχικές διαταραχές και παραβατικότητα-δικαιοπραξία:

Το μάθημα συνεχίζει και επεκτείνει το προηγούμενο μάθημα και αποσκοπεί στην παροχή γνώσεων που θα βοηθήσουν τους φοιτητές/ριες να κατανοήσουν τη σύνδεση ψυχιατρικών διαταραχών με την παραβατική συμπεριφορά και το έγκλημα, καθώς και με την ικανότητα δικαιοπραξίας σε περιπτώσεις ύπαρξης άνοιας.

Στο πλαίσιο του μαθήματος αναλύονται η σύνδεση της Ιδεοψυχαναγκαστικής διαταραχής με την παραβατικότητα, η σύνδεση της μετατραυματικής διαταραχής άγχους (PTSD) και της παραβατικότητας, οι αγχώδεις διαταραχές και η σχέση τους με την παραβατικότητα και ειδικά, η διαταραχή πανικού και η σύνδεση της με την παραβατικής συμπεριφορά. Οι διαταραχές αυτές έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα στις περιπτώσεις που αιτείται αποζημίωση.

Ακόμη, οι φοιτητές/ριες θα εξοικειωθούν με τις έννοιες του ντελίριο και τη σύνδεση με τη βία, ενώ θα αποκτήσουν εξειδικευμένες γνώσεις για τη διαχείριση και αντιμετώπιση αυτή της ιατρικής κατάστασης.

Επιπλέον, θα κατανοήσουν την επίδραση της άνοιας στην ικανότητα δικαιοπραξίας, όπως και τη σύνδεση της άνοιας με τη θυματοποίηση. Βασικό στόχο αποτελεί η αξιολόγηση των περιπτώσεων εκείνων, που τα άτομα εμφανίζουν άνοια και τίθενται ζητήματα ικανότητας για δικαιοπραξία, σε περιπτώσεις όπως συγγραφή διαθήκης, χρήσης αναισθησίας ή συναίνεσης σε χειρουργικές πράξεις, κ.ά. Οι φοιτητές/ριες θα εφαρμόσουν αυτές τις γνώσεις από το μάθημα στην πράξη. Δίνονται παραδείγματα τέτοιων περιπτώσεων καθ' όλη τη διάρκεια του μαθήματος, μέσα από τα οποία οι φοιτητές/ριες εξασκούνται πρακτικά, εφαρμόζοντας τη θεωρητική γνώση, που έχουν αποκομίσει.

3) Σεξουαλικά εγκλήματα:

Στο πλαίσιο του μαθήματος παρέχονται εξειδικευμένες γνώσεις που θα βοηθήσουν τους φοιτητές/ριες να κατανοήσουν τη σεξουαλική παραβατικότητα και εγκληματικότητα.

Οι φοιτητές/ριες εισάγονται σε όλες τις θεματικές ενότητες που σχετίζονται με τις παραφιλίες, καθώς και με την παιδοφιλία και το διαδίκτυο.

Αναπτύσσεται η προσέγγιση του φαινομένου του βιασμού και της σωματεμπορίας, και αναδεικνύονται τα ζητήματα που σχετίζονται με τη σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκων και ενηλίκων, όπως επίσης και ζητήματα που αφορούν την εργασιακή εκμετάλλευση.

Το μάθημα στοχεύει τόσο στην κατανόηση των ζητημάτων που σχετίζονται με τα σεξουαλικά εγκλήματα, όσο και στη διαχείριση και αντιμετώπιση των φαινομένων, αλλά και των δραστών και των θυμάτων.

4) Εξαρτήσεις και παραβατικότητα:

Στόχος του μαθήματος αυτού είναι κατανόηση και η εξειδίκευση των φοιτητών στη σύνδεση της παραβατικότητας και της χρήσης ουσιών. Αναπτύσσονται οι πολιτικές αντιμετώπισης των ουσιοεξαρτημένων ατόμων που υπάρχουν διεθνώς, ενώ γίνεται λόγος για τη σχετική νομοθεσία. Παράλληλα, το μάθημα στοχεύει στην εφαρμογή αυτών των γνώσεων από τους φοιτητές/ριες στους επαγγελματικούς χώρους, όπου εργάζονται με σκοπό την αντιμετώπιση και διαχείριση αυτών των περιπτώσεων.

Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στη σύνδεση του αλκοόλ με τη βία και την εγκληματικότητα,. Συζητούνται οι περιπτώσεις που η χρήση αλκοόλ αυξάνει τις πιθανότητες εκδήλωσης επιθετικής και βίαιης συμπεριφοράς, αλλά και εγκλήματος.

Προσεγγίζεται επίσης και παρέχονται γνώσεις και δεξιότητες αντιμετώπισης της διπλής διάγνωσης, όπως συννόσηση ουσιών με διαταραχές προσωπικότητας και άλλες ψυχικές διαταραχές, ενώ δίνονται εκείνες οι γνώσεις που θα βοηθήσουν τους φοιτητές/ριες στην εκτίμηση της επικινδυνότητας και στην πρόληψή της.

5) Ειδικά θέματα:

Στην ενότητα αυτή αναλύονται και διδάσκονται ειδικά θέματα της Ψυχιατροδικαστικής. Στόχος του μαθήματος είναι η ανάλυση των διαταραχών ελέγχου παρορμήσεων και της σύνδεσης με τη βία. Οι φοιτητές/ριες θα αποκτήσουν εξειδικευμένες γνώσεις για εξειδικευμένα θέματα, όπως του εθισμού στα τυχερά παιχνίδια και στον τζόγο και της παρορμητικότητας, ενώ θα κατανοήσουν την ύπαρξη ή μη του καταλογισμού σε αυτές τις διαταραχές. Θα αναλυθούν επίσης οι σωματόμορφες διαταραχές, το ηλεκτρονικό έγκλημα/cyber bullying, η ιντερνετική παιδική πορνογραφία και η διασπορά ψευδών ειδήσεων.

Το μάθημα στοχεύει στην παροχή των κατάλληλων δεξιοτήτων στους φοιτητές/ριες για τη αναγνώριση, διαχείριση και αντιμετώπιση αυτών των ειδικών θεμάτων.

6) Διαταραχές προσωπικότητας και έγκλημα:

Το μάθημα στοχεύει στην παροχή γνώσεων που θα βοηθήσουν τους φοιτητές/ριες ώστε να κατανοήσουν τη συσχέτιση των διαταραχών προσωπικότητας με το έγκλημα.

Πιο συγκεκριμένα, θα αναλυθούν σε βάθος και με λεπτομέρειες οι διαταραχές προσωπικότητας που συνδέονται σε υψηλότερο ποσοστό με την επιθετική και εγκληματική συμπεριφορά. Θα αναλυθεί επομένως η μεθοριακή διαταραχή προσωπικότητας, η αντικοινωνική διαταραχή προσωπικότητας, ενώ θα γίνει σαφής και κατανοητή η διάκριση της ψυχοπάθειας από την αντικοινωνική διαταραχή προσωπικότητας.

Οι φοιτητές/ριες θα κατανοήσουν τον τρόπο σύνδεσης και ανάπτυξης της επιθετικότητας στις γυναίκες και τις γυναικοκτονίες και θα εκπαιδευτούν στη διαχείριση και αντιμετώπιση αυτών των φαινομένων.

Στόχος επίσης του μαθήματος είναι η ανάδειξη της έννοιας της αξιολόγησης της επικινδυνότητας και η σημασία της, καθώς οι φοιτητές/ριες θα εκπαιδευτούν στο να εντοπίζουν και να αξιολογούν τους ανθρώπους εκείνους που προσέρχονται σε διάφορες ψυχιατρικές δομές ή είναι στην φυλακή στο να εκδηλώσουν βίαιη και επιθετική συμπεριφορά ή να προβούν εκ νέου σε μία εγκληματική πράξη, με απώτερο στόχο την έγκαιρη παρέμβαση και πρόληψη αυτών των συμπεριφορών.

7) Ψυχοιατροδικαστική παιδιών και εφήβων:

Το μάθημα εμβαθύνει στην εφαρμογή της ψυχοιατροδικαστικής παιδιών και εφήβων.

Πιο συγκεκριμένα, αναλύεται η σύνδεση των πρώιμων τραυματικών εμπειριών με την παραβατικότητα, η κατανόηση της σύνδεσης των κοινωνικών αντιξοοτήτων με την εκδήλωση παραβατικότητας. Το μάθημα στοχεύει στην τεκμηριωμένη προσέγγιση των περιπτώσεων εμφάνισης διαταραχής διαγωγής ή διαταραχής ελλειμματικής προσοχής/υπερκινητικότητας και της σύνδεσης τους με την παραβατική συμπεριφορά στους ανήλικους. Παρέχονται επίσης γνώσεις για την αντιμετώπιση αυτών των περιπτώσεων εγκαίρως και περιγράφονται τρόποι παρέμβασης.

Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές/ριες κατανοούν τη σύνδεση των διαταραχών αυτιστικού φάσματος και της νοητικής υστέρησης με την εκδήλωση βίαιης και επιθετικής συμπεριφοράς στους ανήλικους, αλλά και την εξέλιξη τους στην ενήλικη ζωή.

Οι φοιτητές/ριες αποκτούν γνώσεις σχετικές με την λεπτομερή εκτίμηση της γονεϊκής ικανότητας και τους τρόπους αξιολόγησης σε περιπτώσεις επιμέλειας ανηλίκων ή εισαγγελικής εντολής για ζητήματα κακοποίησης και παραμέλησης. Τέλος, εκπαιδεύονται στην προσέγγιση των παιδιών, όταν τίθενται ζητήματα κακοποίησης / παραμέλησης στις καταθέσεις που δίνουν αυτά τα παιδιά και τη σημασία της συμπερίληψης των καταθέσεων αυτών στις πραγματογνωμοσύνες τους, με απώτερο σκοπό την καλύτερη γνωμοδότηση, που θέτει το συμφέρον του παιδιού πρώτα.

8) Προσποίηση-Υπόκριση:

Το μάθημα αυτό έχει ως κύριο στόχο την παροχή γνώσεων στους φοιτητές/ριες σχετικά με τις διαταραχές προσποίησης και τις διαταραχές μετατροπής. Η προσποίηση και η υπόκριση είναι προβλήματα που εμφανίζονται συχνά στην Ψυχιατροδικαστική. Οι φοιτητές/ριες έχουν τη δυνατότητα να προσεγγίσουν αυτές τις διαταραχές, να κατανοήσουν το θεωρητικό υπόβαθρο και τη σύνδεσή τους με την εγκληματικότητα. Το μάθημα στοχεύει να εκπαιδευτούν οι φοιτητές/ριες στον τρόπο αντιμετώπισης και διαχείρισης των ασθενών με αυτές τις διαταραχές και να εφαρμόσουν πολιτικές πρόληψης αποφυγής εγκληματικών πράξεων ή πολιτικές πρόληψης της εγκληματικής υποτροπής. Αποσκοπεί επίσης στην αναγνώριση της βαρύτητας και της σημασίας της πιθανολόγησης της υπόκρισης σε άτομα που αξιολογούνται στο πλαίσιο πραγματογνωμοσύνης.

Δ' Εξάμηνο

1) Πραματογνώμων και Δίκη:

Το μάθημα στοχεύει στην απόκτηση εξειδικευμένων γνώσεων των φοιτητών, που ενδιαφέρουν τις περιπτώσεις, όπου ζητείται η συγγραφή πραγματογνωμοσύνης και της χρήσης αυτής στο πλαίσιο μιας δικαστικής υπόθεσης είτε ποινικού είτε αστικού δικαίου.

Στο πλαίσιο του μαθήματος αναλύεται ο ρόλος του Πραματογνώμονα στη δίκη, η ικανότητα καταλογισμού στην ποινική δίκη, τόσο από την πλευρά του ειδικού ψυχικής υγείας, όσο και από την πλευρά του νομικού. Ενώ, οι φοιτητές/ριες εκπαιδεύονται στη σύνταξη πραγματογνωμοσύνης και έκθεσης τεχνικού συμβούλου αξιολογώντας με ψυχιατρική συνέντευξη, λήψη ιστορικού και ψυχομετρική αξιολόγηση, τον καταλογισμό της πράξης.

Το μάθημα συμβάλλει στην απόκτηση γνώσεων για την αξιολόγηση περιπτώσεων ικανότητας δικαιοπραξίας, είτε για διαθήκες είτε για άλλες πράξεις και τη σύνταξη πραγματογνωμοσύνης και εκθέσεων τεχνικού συμβούλου για αστικές δίκες.

Επιπλέον, οι φοιτητές/ριες μέσα από τις γνώσεις αυτού του μαθήματος προσεγγίζουν τις περιπτώσεις εξαρτήσεων ουσιών για δικαστική χρήση. Και τέλος, αναδεικνύεται ο ουσιώδης ρόλος της ψυχιατροδικαστικής στην κοινωνική εργασία και οι φοιτητές/ριες έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν τον τρόπο εφαρμογής και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται.

2) Παρουσία στο Δικαστήριο:

Οι στόχοι του συγκεκριμένου μαθήματος επικεντρώνονται στη σύνταξη Πραματογνωμοσύνης σε διαμάχες για την επιμέλεια τέκνων, όπως και στη σύνταξη Πραματογνωμοσύνης για υποθέσεις του ν. περί ναρκωτικών. Ενώ, αναδεικνύεται το θέμα της νεκροτομής στους εξαρτημένους και η σημασία των ευρημάτων της.

Οι φοιτητές/ριες εκπαιδεύονται μέσα από περιπτώσεις και παραδείγματα που τους δίνονται εντός του μαθήματος στη συγγραφή πραγματογνωμοσύνης.

Παράλληλα αποκτούν σαφή εικόνα των δυσκολιών της κατάθεσης στο δικαστήριο στα πλαίσια αντιδικίας είτε αστικού είτε ποινικού δικαίου

3) Έρευνα στην Ψυχιατροδικαστική:

Το μάθημα αποσκοπεί στην παροχή γνώσεων που θα βοηθήσουν τους φοιτητές/ριες να προσεγγίσουν ερευνητικά θέματα που σχετίζονται με την ψυχιατροδικαστική επιστήμη και θα τους βοηθήσει πρακτικά στην διαμόρφωση και υλοποίηση του ερευνητικού πρωτοκόλλου της διπλωματικής τους εργασίας στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού.

Οι φοιτητές/ριες θα αποκτήσουν γνώσεις που αφορούν τις βασικές αρχές Ψυχομετρίας, το σχεδιασμό έρευνας και τις μεθόδους συλλογής στοιχείων, ενώ θα εξοικειωθούν με τους τρόπους συγγραφής διπλωματικής εργασίας, μέσα από οδηγίες. Κύριος στόχος του μαθήματος είναι να αποκτήσουν πλήρη γνώση του τρόπου οργάνωσης και σχεδιασμού της διπλωματικής τους εργασίας.

4) Διπλωματική εργασία:

Οι φοιτητές/ριες στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος του Π.Μ.Σ. καλούνται να εκπονήσουν Διπλωματική Εργασία, η οποία συνιστά αυτοτελή επιστημονική και συστηματική προσέγγιση ενός θέματος.

Στόχος της διπλωματικής εργασίας είναι οι φοιτητές/ριες στηριζόμενοι στην υπάρχουσα βιβλιογραφία και έρευνα αλλά και στα δικά τους προσωπικά ενδιαφέροντα που αναδείχθηκαν κατά την διάρκεια των σπουδών τους, να συνθέσουν τα υπάρχοντα δεδομένα και να εξάγουν νεότερα δεδομένα και αποτελέσματα σχετικά με το υπό μελέτη θέμα.

Οι φοιτητές/ριες θα προσεγγίσουν υπό την εποπτεία και υποστήριξη της Τριμελούς Συντονιστικής Επιτροπής και των Ακαδημαϊκών Συμβούλων, όπως αυτοί ορίζονται ανά φοιτητή, από την αρχή της ακαδημαϊκής χρονιάς στο Πρόγραμμα Σπουδών, τόσο σε επιστημονικά όσο και σε πρακτικά θέματα, ένα ερευνητικό ερώτημα που άπτεται στο ερευνητικό πεδίο της ψυχιατροδικαστικής, με στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων, που έχουν προκύψει σύμφωνα με τους κανόνες της επιστημονικής έρευνας και με απώτερο σκοπό την προαγωγή της επιστήμης της ψυχιατροδικαστικής και την εφαρμογή των ευρημάτων τόσο στην καθημερινή κλινική πρακτική, όσο και στην κοινωνία.

ΠΡΟΣΔΩΚΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ Π.Μ.Σ.

Το Πρόγραμμα Σπουδών του Π.Μ.Σ. «Ψυχιατροδικαστική» αποσκοπεί στην παροχή άρτιας θεωρητικής, ερευνητικής και κλινικής εκπαίδευσης των φοιτητών/τριών στο γνωστικό αντικείμενο της Ψυχιατροδικαστικής.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του Π.Μ.Σ., οι απόφοιτοι θα έχουν αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες στο ευρύ πεδίο που άπτεται του αντικειμένου του Π.Μ.Σ.. Παράλληλα, θα έχουν εκπαιδευτεί στη αναγνώριση, διαχείριση και

αντιμετώπιση των φαινομένων εκείνων που σχετίζονται άμεσα με το πεδίο δράσης της ψυχοδικαστικής με βάση το βιοψυχοκοινωνικό μοντέλο.

Πιο συγκεκριμένα, οι απόφοιτοι/τες του Π.Μ.Σ. θα είναι σε θέση:

- Να γνωρίζουν τις αρχές και τα πεδία εφαρμογής της Ψυχοδικαστικής εξειδίκευσης στο δικό τους εργασιακό περιβάλλον και την σημασία της.
- Να γνωρίζουν τη λειτουργία και την εφαρμογή του βιοψυχοκοινωνικού μοντέλου στην προσέγγιση της ψυχικής και σωματικής υγείας και ασθένειας.
- Να κατανοούν τις έννοιες του δικαίου και της δικαιοσύνης, τους κανόνες τους.
- Να αντιλαμβάνονται τον τρόπο λειτουργίας του συστήματος απονομής δικαιοσύνης
- Να είναι εξοικειωμένοι με τους κλάδους της νομικής επιστήμης.
- Να γνωρίζουν τα στοιχεία του συνταγματικού και ποινικού δικαίου.
- Να γνωρίζουν τις αρχές της εγκληματολογίας και τη σύνδεση της με τη δικαιοσύνη.
- Να έχουν βασικές γνώσεις στην ψυχιατρική ταξινόμηση και να μπορούν να πραγματοποιήσουν επαρκώς μία ψυχιατρική αξιολόγηση.
- Να γνωρίζουν τη λειτουργία των ψυχικών διαταραχών και τη σύνδεση με τη βίαιη και επιθετική συμπεριφορά.
- Να γνωρίζουν τις βασικές αναπτυξιακές θεωρίες και τις θεωρίες της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο πλαίσιο κατανόησης του ανθρώπου και της συμπεριφοράς του.
- Να αναγνωρίζουν τη συμβολή και το ρόλο των νευροεπιστημών στη μελέτη της συμπεριφοράς με έμφαση στην επιθετικότητα.
- Να κατανοούν τη μεθοδολογία έρευνας στην Ψυχοδικαστική και να εφαρμόζουν τις αρχές και τους κανόνες ηθικής και δεοντολογίας.
- Να γνωρίζουν τις συνιστώσες της βίας, τις μορφές βίας και τις θεωρίες για την επιθετικότητα.
- Να αξιολογούν τα ιατροδικαστικά ευρήματα και να ανιχνεύουν την ύπαρξη βίας.
- Να εφαρμόζουν τις γνώσεις σχετικά με τα τοξικολογικά ευρήματα σε περιπτώσεις, που έχει διαπραχθεί έγκλημα.
- Να γνωρίζουν τους τρόπους διαχείρισης και αντιμετώπισης βίαιων και επιθετικών συμπεριφορών.
- Να διαχειρίζονται περιπτώσεις βίας στο επαγγελματικό πλαίσιο, όπου εργάζονται.
- Να γνωρίζουν και να περιγράφουν τις ψυχικές νόσους που συνδέονται με την παραβατικότητα.
- Να αναγνωρίζουν και αξιολογούν την ύπαρξη συ νοσηρότητας και διπλής διάγνωσης στην παραβατικότητα ατόμων με ψυχική διαταραχή.
- Να κατέχουν εξειδικευμένες γνώσεις σχετικά με το σύνολο των ψυχικών διαταραχών, που συνδέονται με την παραβατικότητα, με απώτερο στόχο την εφαρμογή αυτών των γνώσεων στην αντιμετώπιση των περιπτώσεων αυτών.
- Να γνωρίζουν τις μορφές των σεξουαλικών εγκλημάτων και να ενεργούν προληπτικά για την αντιμετώπιση του φαινομένου.
- Να εφαρμόζουν τις γνώσεις, που σχετίζονται με τα σεξουαλικά εγκλήματα στην αντιμετώπιση των δραστών και των θυμάτων, καθώς και στην παρουσία τους στο δικαστήριο ως ειδικοί.
- Να αναλύουν τη συσχέτιση των εξαρτήσεων και της εκδήλωσης παραβατικής συμπεριφοράς και να εφαρμόζουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες στην αντιμετώπιση των περιπτώσεων αυτών.

- Να αναγνωρίζουν και να κατανοούν τη σύνδεση των διαταραχών προσωπικότητας που σχετίζονται με την εκδήλωση παραβατικής / εγκληματικής συμπεριφοράς.
- Να αναγνωρίζουν την σημασία της διάγνωσης διαταραχής προσωπικότητας σε άτομα με άλλες ψυχικές διαταραχές που διαπράττουν παραβατικές πράξεις
- Να γνωρίζουν το πεδίο εφαρμογής της Ψυχιατροδικαστικής στα ζητήματα που αφορούν τα παιδιά και τους ενήλικες.
- Να παρουσιάζουν με επάρκεια την άποψη τους στα θέματα Ψυχιατροδικαστικής στα δικαστήρια.
- Να αξιολογούν την επικινδυνότητα της εκδήλωσης βίαιης ή και επιθετικής συμπεριφοράς στις ψυχιατρικές κλινικές από συγκεκριμένα άτομα και να έχουν δεξιότητες και ικανότητες έγκαιρης πρόληψης, διαχείρισης και αντιμετώπισης.
- Να κατέχουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες για τη σύνταξη πραγματογνωμοσύνης σε περιπτώσεις βίαιων και εγκληματικών πράξεων ψυχιατρικών ασθενών, γονεϊκής επιμέλειας, ικανότητας δικαιοπραξίας.
- Να έχουν τις γνώσεις να εργαστούν είτε ως πραγματογνώμονες είτε ως τεχνικοί σύμβουλο σε δικαστικές και νομικές υποθέσεις.
- Να εφαρμόζουν τις γνώσεις που απέκτησαν στο Π.Μ.Σ. στο κλινικό και στο δικαστικό πλαίσιο.
- Να εφαρμόζουν τις κατάλληλες προσεγγίσεις διαχείρισης και αντιμετώπισης των ψυχιατροδικαστικών ασθενών σε εξωνοσοκομειακές μονάδες, ψυχιατρικά καταστήματα κράτησης, φυλακές, και στην κοινότητα.
- Να εκπονούν ερευνητικές μελέτες για θέματα που αφορούν την Ψυχιατροδικαστική.
- Να έχουν τις απαραίτητες δεξιότητες σχεδιασμού ερευνητικών μελετών με σκοπό την προαγωγή της γνώσης της Ψυχιατροδικαστικής επιστήμης.
- Να εφαρμόζουν τα αποτελέσματα της ερευνητικής τους μελέτης στην καθημερινή πρακτική.
- Να αναλύουν και να ερμηνεύουν τα αποτελέσματα της ερευνητικής τους μελέτης.
- Να μελετούν κριτικά τη διεθνή επιστημονική βιβλιογραφία για θέματα Ψυχιατροδικαστικής.
- Να αναγνωρίζουν τη σημασία της διεπιστημονικής συνεργασίας με επαγγελματίες που δρουν στο πεδίο εφαρμογής της Ψυχιατροδικαστικής επιστήμης, ψυχίατροι, ψυχολόγοι, νομικοί, νοσηλευτές, κοινωνικοί λειτουργοί, κ.ά.
- Να εφαρμόζουν κοινή γλώσσα επικοινωνίας οι διάφορες ειδικότητες που καλούνται να συνεργαστούν και η διεπιστημονική συνεργασία να αποσκοπεί στην καλύτερη αντιμετώπιση των φαινομένων.
- Να εργάζονται σταθερά ως μέλη ειδικών διεπιστημονικών ομάδων προς την διαμόρφωση καλών πρακτικών στην Ψυχιατροδικαστική.

Επιπλέον, οι απόφοιτοι του Π.Μ.Σ. θα μπορούν:

- Να διδάσκουν σε σεμινάρια σχετικά με τη βία, το στίγμα της ψυχικής διαταραχής και την παραβατικότητα.
- Να στελεχώσουν Ψυχιατροδικαστικές Μονάδες Γενικών Νοσοκομείων, Ψυχιατρικά Καταστήματα Κράτησης, Καταστήματα Κράτησης, ξενώνες και κέντρα ημέρας για παραβατικούς ψυχιατρικούς ασθενείς, Μ.Κ.Ο., ποικίλους κρατικούς και μη κρατικούς οργανισμούς / φορείς και δομές που σχετίζονται καθ' οιονδήποτε τρόπο με την φροντίδα σωματικής και ψυχικής υγείας.

- Να απασχοληθούν σε θέσεις που απαιτούν υψηλό επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων του γνωστικού αντικειμένου της Ψυχιατροδικαστικής.
- Να εκπονούν ερευνητικές μελέτες που προάγουν τη γνώση στο πεδίο της Ψυχιατροδικαστικής.
- Να έχουν αναγνωρισμένη εξοικείωση με τις δικαστικές διαδικασίες και θα μπορούν να εργασθούν είτε ως Πραγματογνώμονες είτε ως Τεχνικοί Σύμβουλοι σε υποθέσεις Αστικού ή Ποινικού Δικαίου.

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, και περιλαμβάνει διδασκαλία, εργασίες, πρακτική άσκηση, μελέτη και εξετάσεις (γραφτές ή/και προφορικές αλλά και εκπόνηση εργασιών). Τα μαθήματα του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου **εξετάζονται επαναληπτικώς** κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου, εφόσον υπάρχει αποτυχία.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Τα μαθήματα γίνονται διαζώσης.

Σε περίπτωση κωλύματος διεξαγωγής ενός συγκεκριμένου μαθήματος, προβλέπεται η αναπλήρωσή του.

Ένας μεταπτυχιακός φοιτητής/ρια θεωρείται ότι έχει παρακολουθήσει τα μαθήματα μόνο εάν έχει συμπληρώσει το **80%** των ωρών του εξαμήνου (παραδόσεις και ασκήσεις) του ισχύοντος προγράμματος σπουδών. Σε αντίθετη περίπτωση, υποχρεούται να επαναλάβει το εξάμηνο.

Η αξιολόγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών και η επίδοσή τους στα μαθήματα που υποχρεούνται να παρακολουθήσουν στο πλαίσιο του Π.Μ.Σ., πραγματοποιείται στο τέλος κάθε εξαμήνου με γραπτές ή/και προφορικές εξετάσεις ή/και με εκπόνηση εργασιών καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου. Ο τρόπος αξιολόγησης ορίζεται από τον διδάσκοντα του κάθε μαθήματος. Η βαθμολόγηση γίνεται στην κλίμακα 1-10. Ως προβιβάσιμος βαθμός θεωρείται το **5**.

Για την απόκτηση Δ.Μ.Σ., κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής/ρια οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς στο σύνολο των προσφερόμενων μαθημάτων του Π.Μ.Σ. και να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία. Επίσης, είναι υποχρεωτικό να συμπληρώσει και τις απαιτούμενες ώρες πρακτικής άσκησης, συγκεντρώνοντας έτσι συνολικά εκατόν **είκοσι (120) ECTS**.

Εάν ο μεταπτυχιακός φοιτητής/ρια αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων (εξεταστεί δύο φορές σε ένα μάθημα και αποτύχει), ούτως ώστε σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών θεωρείται ότι δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα, εξετάζεται, ύστερα από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή μελών ΔΕΠ της Σχολής, τα μέλη της οποίας έχουν το ίδιο ή συναφές αντικείμενο με το εξεταζόμενο μάθημα και ορίζονται από τη Συνέλευση της Σχολής. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδάσκων.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Στο Δ' εξάμηνο του Προγράμματος, προβλέπεται η εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, η οποία, ωστόσο, έχει αρχίσει να σχεδιάζεται ήδη μετά από το 1^ο εξάμηνο της φοίτησης. Από το πρώτο εξάμηνο των σπουδών τους, οι φοιτητές/ριες διδάσκονται την ερευνητική μεθοδολογία, μεθόδους αναζήτησης στις βάσεις δεδομένων, τους κοινοποιούνται πρότυπα συγγραφής ερευνητικών πρωτοκόλλων, διδάσκονται στατιστική μεθοδολογία και ανάλυση, ενώ ισχυρά προτρέπονται να σχεδιάσουν τη διπλωματική τους εργασία υπό την εποπτεία των διδασκόντων των σχετικών με το θέμα της ερευνητικής/διπλωματικής εργασίας τους, μαθημάτων.

Το αντικείμενο της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας πρέπει να έχει **ερευνητικό** χαρακτήρα και να είναι πρωτότυπο.

Η Εργασία εκτυπώνεται μόνο σε μια όψη της σελίδας μεγέθους A4 (21 x 29.7 cm), με διάκενο τουλάχιστον 1.5 εκτός από ειδικές σελίδες, πίνακες κλπ. Όλες οι σελίδες πρέπει να έχουν αρίθμηση στο κέντρο του υποσέλιδου. Οι παράγραφοι πρέπει να έχουν δεξιά και αριστερά στοίχιση. Η προτεινόμενη γραμματοσειρά είναι η επίσημη του ΕΚΠΑ μεγέθους 12 στιγμών. Ο λογότυπος του ΕΚΠΑ πρέπει να περιέχεται στο άνω μέρος του εξωφύλλου. Το μέγεθος της μεταπτυχιακής εργασίας εναπόκειται στην κρίση του φοιτητή και του επιβλέποντος αυτής και σχετίζεται με τις απαιτήσεις και τις ιδιαιτερότητες του θέματος.

Για να εγκριθεί η εργασία, ο φοιτητές/ρια οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής. Η διπλωματική εργασία, η οποία κατατίθεται στο τέλος του Δ' εξαμήνου ή στην παράταση των 2 εξαμήνων ή μέσα σε προθεσμία που ορίζει η ΣΕ, εγκρίνεται κατ' αρχήν από τη ΣΕ και στη συνέχεια υποστηρίζεται δια ζώσης ή διαδικτυακά, όπως κρίνεται ανά περίπτωση, και ενώπιον της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής (ΤΕΕ), ενώ υπάρχει η δυνατότητα δημόσιας παρακολούθησης.

Η εργασία γίνεται αποδεκτή κατά πλειοψηφία και βαθμολογείται με κλίμακα 0-10 με άριστα το **10**. Η αρνητική ψήφος αιτιολογείται εγγράφως. Αν η μεταπτυχιακή εργασία θεωρείται από την επιτροπή μη ικανοποιητική και βαθμολογηθεί κάτω από **τη βάση του 5**. Σε αυτήν την περίπτωση η επιτροπή μπορεί να ζητήσει από το μεταπτυχιακό φοιτητή τη βελτίωσή της, την τροποποίηση ορισμένων τμημάτων ή τη ριζική αναμόρφωσή της. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η επιτροπή ορίζει συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο μέσα στο οποίο πρέπει να έχει επαναυποβληθεί η μεταπτυχιακή εργασία, τροποποιημένη σύμφωνα με τις υποδείξεις της.

Επίσης, γίνεται ηλεκτρονική κατάθεση της διπλωματικής εργασίας στο Ψηφιακό Αποθετήριο «ΠΕΡΓΑΜΟΣ», σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

Η πρακτική άσκηση γίνεται στο **Β΄, Γ΄ και Δ΄ εξάμηνο**. Συνδέεται με όλα τα προαναφερθέντα μαθήματα και είναι **υποχρεωτική**. Οι φορείς με τους οποίους συνεργάζεται το Π.Μ.Σ. «Ψυχοιατροδικαστική» (πάντοτε με την προϋπόθεση ότι υπάρχουν οι κατάλληλες συνθήκες σε κάθε φορέα και δεν **παρακωλύεται** η εύρυθμη λειτουργία του από την παρουσία των μεταπτυχιακών φοιτητών) είναι:

- Δικαστήρια – Δικαστήρια ανηλίκων
- Κατάστημα Κράτησης Γυναικείων Φυλακών Κορυδαλλού (ΚΚΓΦΚ)
- Ψυχιατρείο Κρατουμένων Κορυδαλλού (ΨΚΚ)
- Μονάδες θεραπείας εξαρτήσεων και απεξάρτησης (ΚΕΘΕΑ, ΟΚΑΝΑ)
- Εξωτερικό ιατρείο Ψυχοιατροδικαστικής
- «Χαμόγελο του Παιδιού»
- Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών
- Ιατρείο Ψυχογηριατρικής
- Μονάδες επανένταξης (Επάνοδος)
- Πρωτοδικεία και Εφετεία στην Αθήνα και τον Πειραιά
- Διεύθυνση εγκληματολογικών ερευνών

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Για τη συμμετοχή τους στο Π.Μ.Σ. «Ψυχοιατροδικαστική», οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/ριες καταβάλλουν τέλη φοίτησης που ανέρχονται στο ποσό των **1.000 ευρώ ανά εξάμηνο**. Η καταβολή του τέλους γίνεται **στην αρχή κάθε εξαμήνου**.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/ριες έχουν την υποχρέωση:

- Να παρακολουθούν με συνέπεια τα προσφερόμενα μεταπτυχιακά μαθήματα.
- Να υποβάλλουν μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες τις εργασίες που τους έχουν ανατεθεί για το κάθε μάθημα.
- Να προσέρχονται στις προβλεπόμενες εξετάσεις.
- Να συμπληρώσουν τις προβλεπόμενες ώρες πρακτικής άσκησης.

Το Ίδρυμα υποχρεούται να εξασφαλίσει στους φοιτητές/ριες με αναπηρία ή/και ειδικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία. Θα πρέπει να γίνει ιδιαίτερη μνεία στο έργο της Μονάδας Προσβασιμότητας για Φοιτητές/ριες με Αναπηρία του ΕΚΠΑ (Φ με Α).

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/ριες καλούνται να παρακολουθούν σεμινάρια ερευνητικών ομάδων, συζητήσεις βιβλιογραφικής ενημέρωσης, επισκέψεις εργαστηρίων, συνέδρια/ημερίδες με γνωστικό αντικείμενο συναφές με αυτό του Π.Μ.Σ., διαλέξεις ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις του Π.Μ.Σ. κ.ά. Επιπλέον, ενθαρρύνονται στο να συμμετέχουν ενεργά στις εργασίες και στις εκπαιδευτικές

δραστηριότητες της Ελληνικής Ψυχιατροδικαστικής Εταιρείας (ΕΨΔΕ), καθώς και με ανακοινώσεις/εισηγήσεις σε συναφή συνέδρια ή ημερίδες.

Η Συνέλευση της Ιατρικής Σχολής, μετά την εισήγηση της ΣΕ, δύναται να αποφασίσει τη διαγραφή μεταπτυχιακών φοιτητών εάν:

- υπερβούν το ανώτατο όριο απουσιών,
- δεν τηρούν τις προθεσμίες για τις εργασίες τους,
- δεν πραγματοποιούν τις απαιτούμενες ώρες πρακτικής άσκησης,
- έχουν αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων και δεν έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα,
- υπερβούν τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο Π.Μ.Σ., όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό,
- έχουν παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις όσον αφορά την αντιμετώπιση πειθαρχικών παραπτώματων από τα αρμόδια πειθαρχικά Όργανα,
- αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσεως των μεταπτυχιακών φοιτητών,
- υποπέσουν σε παράπτωμα που εμπίπτει στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (Ν.2121/93) κατά τη συγγραφή των προβλεπομένων εργασιών τους,
- δεν καταβάλλουν το προβλεπόμενο τέλος φοίτησης.

Οι εγγεγραμμένοι φοιτητές/ριες του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) δύναται να φοιτούν δωρεάν στο Π.Μ.Σ., εφόσον πληρούν τα οικονομικά ή κοινωνικά κριτήρια σύμφωνα με το άρθρο 86 του ν. 4957/2022 (Φ.Ε.Κ. 2515/Β'26/04/2024). Προϋπόθεση για τη χορήγηση του δικαιώματος δωρεάν φοίτησης λόγω οικονομικών ή κοινωνικών κριτηρίων είναι η πλήρωση προϋποθέσεων αριστείας κατά τον πρώτο κύκλο σπουδών, που αντιστοιχεί στην κατοχή βαθμού ίσου ή ανώτερου του επτάμιση (7,5) με άριστα στα δέκα (Φ.Ε.Κ. 4899/Β'16/09/2022).

Στο τέλος κάθε εξαμήνου, πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος, της πρακτικής άσκησης και των διδασκόντων από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές/ριες. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των φοιτητών αφορούν στο σύνολο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος και των δραστηριοτήτων του, τα οποία κοινοποιούνται στα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής του Π.Μ.Σ. και στους διδάσκοντες του εκάστοτε εξαμήνου.

Η **καθομολόγηση (ορκωμοσία)** γίνεται στο πλαίσιο της Συνέλευσης της Ιατρικής Σχολής και σε χώρο του Τμήματος ή της Σχολής, παρουσία του Προέδρου της Ιατρικής Σχολής.

Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του Π.Μ.Σ. «Ψυχιατροδικαστική», απονέμεται Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Ψυχιατροδικαστική».

Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών δεν απονέμεται σε φοιτητή, του οποίου ο τίτλος σπουδών πρώτου κύκλου από ίδρυμα της αλλοδαπής **δεν έχει αναγνωριστεί** από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.), σύμφωνα με το ν. 3328/2005 (Α' 80).

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/ριες μπορούν να αιτηθούν την έκδοση παραρτήματος διπλώματος.

ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Η Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ διαθέτει τη βασική υποδομή και τον αναγκαίο εξοπλισμό για τη λειτουργία των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Τα μαθήματα του Π.Μ.Σ. «Ψυχοιατροδικαστική» πραγματοποιούνται στους χώρους του Π.Γ.Ν. «Αττικόν» και, συγκεκριμένα, στο καινούριο κτίριο της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ, «ΑΚΙΣΑ». Τα αμφιθέατρα και οι αίθουσες διδασκαλίας στο κτίριο «ΑΚΙΣΑ» διαθέτουν προβολικά συστήματα, μικροφωνικές εγκαταστάσεις και συντηρούνται, κατά διαστήματα, με εργασίες αποκαταστάσεως φθορών τόσο των χώρων όσο και της τεχνικής υποδομής. Οι αίθουσες διδασκαλίας και τα αμφιθέατρα σταδιακά διαμορφώνονται, ώστε να είναι εύκολα προσβάσιμα από ΑΜΕΑ και να διευκολύνεται η εν γένει μετακίνησή τους στους χώρους.

Η πραγματοποίηση των εισηγήσεων από τους ομιλητές γίνεται με παρουσίαση αρχείων τύπου powerpoint, μέσω laptop και μηχανήματος projector, ενώ δίνονται γραπτές σημειώσεις και επιστημονική βιβλιογραφία. Οι σημειώσεις/παρουσιάσεις των διδασκόντων αναρτώνται μετά από κάθε μάθημα στην Πλατφόρμα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης (e-class) του ΕΚΠΑ.

Οι φοιτητές/ριες του Π.Μ.Σ. μπορούν να έχουν, μέσω του Πανεπιστημίου, πρόσβαση στις ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες για περαιτέρω γνώση και εξοικείωση με το αντικείμενο της Ψυχοιατροδικαστικής.

ΑΝΑΘΕΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ / ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ Π.Μ.Σ.

Στην εκπαίδευση και διδασκαλία του Π.Μ.Σ. συμμετέχουν μέλη ΔΕΠ (Ομότιμοι Καθηγητές, Καθηγητές, Αναπληρωτές Καθηγητές, Επίκουροι Καθηγητές στα πεδία της Ψυχιατρικής, Παιδοψυχιατρικής, Εγκληματολογίας, Νομικής, Νοσηλευτικής, Ιατροδικαστικής, Κοινωνιολογίας) αλλά και διδάκτορες με εξοικείωση και εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο της Ψυχοιατροδικαστικής. Κατ' εξαίρεση, καλούνται και επιστήμονες ή επαγγελματίες χωρίς διδακτορική διατριβή, αλλά με αναγνωρισμένο κύρος και ειδίκευση σε συγκεκριμένο αντικείμενο που εμπίπτει στο πεδίο του Π.Μ.Σ..

Η επιστημονική επάρκεια των διδασκόντων του Π.Μ.Σ. αποτυπώνεται στο πλούσιο, διεθνούς κύρους και αναγνώρισης, **ερευνητικό, συγγραφικό και γενικότερο ακαδημαϊκό** έργο τους.

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ/Η ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ Π.Μ.Σ.

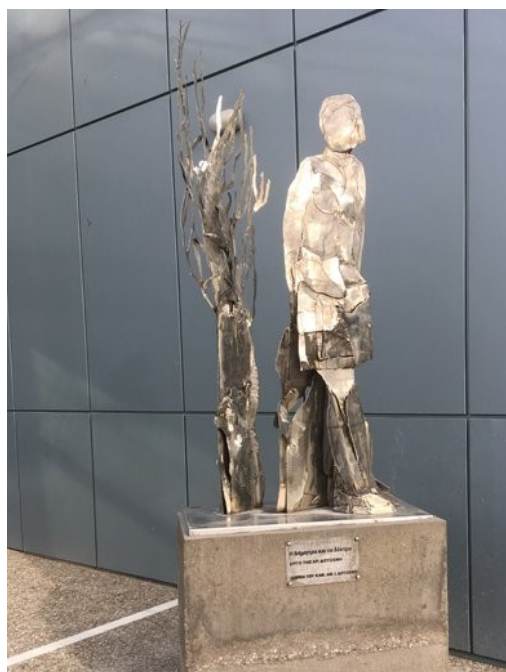
Το Π.Μ.Σ. Ψυχοιατροδικαστική έχει ενσωματώσει στην εκπαιδευτική διαδικασία τον θεσμό του Ακαδημαϊκού Συμβούλου Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Ο/Η Ακαδημαϊκός/ή Σύμβουλος αποτελεί σημαντικό αρωγό της εκπαιδευτικής λειτουργίας του Π.Μ.Σ., δίνοντας στους/ις φοιτητές/ριες πληροφορίες σχετικά με τις σπουδές, τις γενικές απαιτήσεις και τις πολιτικές του Π.Μ.Σ., τα μαθήματα, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην εύρυθμη και έγκαιρη ολοκλήρωση των σπουδών τους, καθώς και στην ακαδημαϊκή τους εξέλιξη και πρόοδο.

Για κάθε νεοεισαγόμενο/η μεταπτυχιακό/ή φοιτητή/τρια, η Συντονιστική Επιτροπή του Π.Μ.Σ. αναθέτει καθήκοντα Ακαδημαϊκού Συμβούλου εκ περιτροπής στους διδάσκοντες του Π.Μ.Σ. κατά την έναρξη των μαθημάτων. Ο αριθμός των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών ισοκατανέμεται μεταξύ των διδασκόντων/ουσών του Π.Μ.Σ..

Ο/Η Ακαδημαϊκός/ή Σύμβουλος του μεταπτυχιακού/ης φοιτητή/τριας υποστηρίζει τον/την φοιτητή/τρια μέχρι την περάτωση των σπουδών του/της. Το έργο του σχετίζεται με την ενημέρωση και υποστήριξη των φοιτητών/τριών στις διαδικασίες του Π.Μ.Σ., το περιεχόμενο των μαθημάτων, τους τρόπους αξιολόγησης, ενώ διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ φοιτητών/τριών και διδασκόντων/ουσών, καθώς και συζητά πιθανές δυσχέρειες που ανακύπτουν και παρεμποδίζουν τη φοίτηση στο Π.Μ.Σ.. Ο/Η Ακαδημαϊκός/ή Σύμβουλος μπορεί να καλέσει σε συνάντηση τον/τη φοιτητή/τρια σε περίπτωση που του/ης ζητηθεί από κάποιο μέλος του διδακτικού προσωπικού του Π.Μ.Σ., το οποίο διαπιστώνει ζητήματα που δυσχεραίνουν την πορεία των σπουδών του/της φοιτητή/τριας.

Ο/Η Ακαδημαϊκός/ή Σύμβουλος λειτουργεί επικουρικά ως σημαντικός αρωγός στην εκπαιδευτική διαδικασία και υποστηρίζει τους/τις φοιτητές/ριες καθ' όλη της διάρκεια της εκπαιδευτικής και ακαδημαϊκής πορείας, παρακολουθώντας την πρόοδο των μεταπτυχιακών φοιτητών/ριων, με στόχο την ομαλή και έγκαιρη ολοκλήρωση των σπουδών τους.

Καλή ακαδημαϊκή χρονιά!

ΑΘΗΝΑ, 2024